

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Indráčkem v právní věci žalobkyně **O. K.**, zastoupené JUDr. Janou Mikulovou, advokátkou se sídlem Ostrava-Poruba, Hlavní třída 1023/55, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14.10.2013, o zamítnutí námitek a potvrzení rozhodnutí žalované č. I. a č. II. ze dne 26.6.2013, **o odnětí vdovského důchodu a vrácení přeplatku na vdovském důchodu,**

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalované ve výroku č. I., kterým byly zamítnuty námitky žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. I. ze dne 26.6.2013, **se** pro nezákonnost **z r u š u j e** a věc se v tomto rozsahu žalované vrací k dalšímu řízení.

II. V části směřující proti výroku č. II., jímž byly zamítnuty námitky žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. II. ze dne 26.6.2013, **se** žaloba **z a m í t á .**

III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

IV. **Odměna advokátky** JUDr. Jany Mikulové **se určuje částkou 8.034,- Kč**, která jí bude proplacena z účtu Krajského soudu v Ostravě ve lhůtě 60-ti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í

Rozhodnutím ze dne 14.10.2013 č.j. X žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila svá rozhodnutí vydaná pod č. I. a II. ze dne 26.6.2013. Rozhodnutím vydaným pod č. I. žalovaná odňala žalobkyni vdovský důchod od 4.3.2012 podle ust. § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. ve znění pozdějších předpisů a rozhodnutím vydaným pod č. II. stanovila žalobkyni povinnost vrátit přeplatek na tomto důchodu podle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů za období od 4.3.2012 do 9.7.2013 v částce 110.523,- Kč.

Žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí podala včasnou žalobu, ve které namítala, že rozhodnutí žalované je v rozporu s ust. § 56 zákona č. 155/1995 Sb., neboť toto rozhodnutí musí být vydáno a doručeno poživateli důchodu přede dnem, ke kterému má být důchod odňat, toto rozhodnutí může směřovat pouze do budoucna a do doby, za níž ještě nebyl důchod vyplácen. V jejím případě žalovaná odňala důchod nezákonně zpětně. Co se týče předepsaného přeplatku na vdovském důchodu, je žalovaná povinna zkoumat zavinění alespoň ve formě nedbalosti a prokázat či uvést, z jakých okolností dovozuje, že příjemce důchodu vzhledem ke svým osobním poměrům měl a mohl předpokládat, že důchod je mu vyplácen neprávem. Podáním ze dne 16.7.2014 doplnila žalobu žalobkyně ustanovená právní zástupkyně tak, že žalobkyně částku vypláceného důchodu v dobré víře využila a že na základě přiznání vdovského důchodu jí byl odňat příspěvek na živobytí a ocitla se tak v těžké životní situaci, je nezaměstnaná a požaduje nové posouzení přiznání vdovského důchodu.

Žalovaná navrhovala, aby napadené rozhodnutí bylo ve výroku č. I. zrušeno a v tomto rozsahu věc vrácena žalované k dalšímu řízení a ve výroku č. II. bylo toto rozhodnutí „potvrzeno“.

Krajský soud provedl důkaz napadeným rozhodnutím žalované ze dne 14.10.2013 č.j. X a připojeným dávkovým spisem žalobkyně, svědeckým výslechem svědkyně Bc. V.V. a svědka M. J. a poté dospěl k závěru, že žaloba je částečně důvodná.

Při řízení o žalobě žalobkyně vycházel krajský soud z ust. § 65 a násl. s.ř.s. a ze skutkového a právního stavu, který tu byl dán v době vydání rozhodnutí žalované (ust. § 75 s.ř.s.).

Z hlediska skutkových zjištění vyplývajících z dávkového spisu žalobkyně vzal v daném případě krajský soud za prokázáno, že žalobkyni byl přiznán vdovský

důchod po dobu jednoho roku od smrti manžela, tj. od 10.7.2010 do 9.7.2011. Dne 22.4.2013 žalobkyně podala žádost o opětovné přiznání vdovského důchodu s tím, že splnila ke dni 4.3.2012 věkovou podmínku 55-ti let (v kolonce v níž jsou uvedeny podmínky nároku je zakřížkován podmínka „jiná“ a uveden věk 55 let). Dávkový spis obsahuje korespondenční lístek psaný žalobkyní ze dne 19.5.2011, kterým se žalobkyně dotazuje žalované ohledně svého vdovského důchodu po manželovi P. K., „který jí má končit 10.7.2011“. Žalobkyně v něm dále uvádí, že je vedena od 6.9.2008 na Úřadu práce v Novém Jičíně, že má absolvovat rekvalifikaci a požaduje vyjádření, zda může být důchod prodloužen. Podle přípisu ze dne 10.6.2011 žalovaná žalobkyni sdělila, že jí dnem 9.7. uplynutím jednoho roku od úmrtí manžela nárok na vdovský důchod zanikne. Žalovaná dále cituje ust. § 50 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., tedy podmínky za kterých po uplynutí jednoho roku má vdova nárok na vdovský důchod s tím, že se má žalobkyně obrátit na Okresní správu sociálního zabezpečení (dále jen OSSZ) v Novém Jičíně, kde jí bude poskytnuta odborná pomoc a dány potřebné informace. Podle rozhodnutí ze dne 22.5.2013 žalovaná přiznala žalobkyni od 4.3.2012 vdovský důchod podle ust. § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. ve výši 6.785,- Kč s tím, že od ledna 2013 činí tento důchod 6.886,- Kč. Součástí dávkového spisu je i posudek o invaliditě žalobkyně vypracovaný OSSZ v Novém Jičíně dne 24.5.2013, podle kterého žalobkyně nebyla uznána invalidní. Dne 26.6.2013 vydala žalovaná rozhodnutí č. I., kterým žalobkyni odňala vdovský důchod od 4.3.2012 a téhož dne vydala rozhodnutí č. II., kterým zavázala žalobkyni vrátit přeplatek vzniklý za období od 4.3.2012 do 9.7.2013 ve výši 110.523,- Kč. Toto rozhodnutí žalovaná opřela o ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb.

Z účastnické výpovědi žalobkyně učiněné s jejím výslovným souhlasem krajský soud zjistil, že napsala korespondenční lístek s dotazem ze dne 19.5.2011 a že se jím chtěla informovat, za jakých podmínek jí může po uplynutí jednoho roku vzniknout znovu nárok na vdovský důchod. Žalobkyně uvedla, že přípis žalované ze dne 10.6.2011 u jednání soudu vidí poprvé a že jej poštou ani jinak neobdržela. Ohledně informací o podmínkách pro opětovné přiznání vdovského důchodu se žalobkyně někdy v červenci 2012 dostavila na Okresní správu sociálního zabezpečení ve Vsetíně, detašované pracoviště Valašské Meziříčí. Tam jednala s pracovnící, která jí řekla, že „to má zkusit“. Tím bylo rozuměno požádat znovu o přiznání vdovského důchodu z důvodu dosažení věku 55-ti let. Jméno této pracovnice si žalobkyně nepamatuje, ale byla to osoba, která s ní žádost o přiznání vdovského důchodu sepisovala a která je na této žádosti za okresní správu sociálního zabezpečení podepsána. Poté, když doplatek vdovského důchodu obdržela v květnu 2012 tento poukázala na svůj účet, k čemuž uvedla, že když jí peníze přišly, „zdálo se jí divné, že jí přišla taková částka“.

Ze svědecké výpovědi Bc. V. V. krajský soud zjistil, že je zaměstnankyní OSSZ ve Vsetíně od roku 2004 doposud, přičemž od roku 2006 je pověřena agendou důchodového pojištění. Při této agendě také působila i na detašovaném pracovišti ve Valašském Meziříčí. Svědkyně uvedla, že osobně se žalobkyní sepisovala žádost o obnovení výplaty vdovského důchodu. Ačkoliv žalobkyně spadala s ohledem na své bydliště pod OSSZ Nový Jičín, tuto žádost s ní svědkyně sepsala ve Valašském Meziříčí proto, že žalobkyně nebyla na OSSZ v Novém Jičíně spokojena. Svědkyně informovala žalobkyni o tom, že nárok na obnovení vdovského důchodu nemá a poučila také o tom, že nesplňuje žádnou zákonnou podmínku pro výplatu vdovského důchodu po uplynutí jednoho roku od úmrtí manžela. Jestliže v žádosti uvedena podmínka „věk 55 let“ tak je to proto, že na tom žalobkyně trvala. Rozhodně neporadila žalobkyni, že „to má zkusit“, naopak jí poučila, že po novele zákona o

důchodovém pojištění byla tato věková podmínka zrušena. Jelikož žalobkyně trvala na této podmínce a na sepsání žádosti poučila jí svědkyně o tom, že žádost s ní sepíše a ta že bude postoupena ČSSZ, aby o nároku na vdovský důchod žalobkyně opětovně rozhodla. Posléze se žalobkyně na OSSZ znovu dostavila po té, kdy jí byl poskytnut doplatek vdovského důchodu, přičemž jejich okresní správa sociálního zabezpečení příslušné rozhodnutí žalované neobdržela, neboť kopie rozhodnutí byla doručována místně příslušné OSSZ v Novém Jičíně. Žalobkyně přišla s tím, že jí bylo doručeno rozhodnutí o povinnosti vrátit předmětnou dávku, avšak že s tím nesouhlasí, neboť jí obdržela v dobré víře.

Ze svědecké výpovědi svědka M. J. krajský soud zjistil, že je zaměstnancem OSSZ Nový Jičín. Na žalobkyni si vzpomíná a ze svých poznámek zjistil, že s ní jednal dne 22.12.2011 na OSSZ v Novém Jičíně. Tehdy se žalobkyně informovala ohledně nároku na poskytování vdovského důchodu po uplynutí jednoho roku. Svědek žalobkyni vysvětlil, že tento nárok nemá, že není možné, aby jí byl obnoven z důvodu dosažení 55-ti let věku, a že jí tento nárok vznikne až při dosažení důchodového věku. S touto odpovědí se žalobkyně nespokojila a prohlásila, že na sepsání žádosti o vdovský důchod bude trvat a že se obrátí na detašované pracoviště OSSZ ve Vsetíně – Valašské Meziříčí. Svědek měl s žalobkyní další jednání ve dnech 30.3.2012 a posléze 6.8.2012, 1.10.2012 a 31.10.2012. Při těchto jednáních byla řeč o jejím invalidním důchodu ve vztahu k nároku na výplatu vdovského důchodu a svědek opakovaně žalobkyni sdělil, že na vdovský důchod rozhodně nárok nemá, a to ani dosažením věku 55-ti let.

Podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona číslo 155/1995 Sb. zjistí-li se, že nárok na důchod nebo na jeho výplatu zanikl, důchod se odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen.

Dle ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo část byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popř. náhradu nesprávně vyplacené částky. V tomto ustanovení jde o obecnou úpravu podmínek, za kterých plátcí důchodu vzniká vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popř. náhradu nesprávně vyplacené částky, která spočívají buď již v samém nesplnění jinak zákonem příjemci dávky uložené povinnosti, anebo v jeho zavinění.

Z ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. vyplývá, že důchod lze odejmout nejdříve ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplácen. Jestliže rozhodnutím vydaným pod č. I. dne 26.6.2013 žalovaná vdovský žalobkyni odňala od 4.3.2012 postupovala v rozporu s tímto zákonným ustanovením, a proto nezbylo než v této části (tj. ve výroku č. I.) její rozhodnutí pro nezákonnost zrušit a v tomto rozsahu jí také věc vrátit k dalšímu řízení v souladu s ust. § 78 odst. 1, 4 soudního řádu správního.

Pokud však žaloba směřovala proti výroku č. II. rozhodnutí žalované, kterým zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí vydané pod č. II. ze dne

26.6.2013, je v této části žaloba nedůvodná. Zhodnocením provedeného dokazování dospěl totiž soud ke stejnému závěru jako žalovaná, že žalobkyně vdovský důchod poskytnutý po uplynutí jednoho roku od úmrtí manžela přijala, ačkoliv musela z okolností předpokládat, že byl tento důchod vyplácen neprávem. Žalobkyně sice popřela, že by jí byl doručen přípis žalované ze dne 10.6.2011, v němž jí sděluje podmínky nároku na vdovský důchod uvedené v ust. § 50 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění a to, že důchodového věku dosáhne dne 4.7.2016 (doručení tohoto přípisu žalobkyni se žalované nepodařilo prokázat pro absenci dokladu o doručení), nicméně svědeckou výpovědí shora uvedených svědků vzal krajský soud za dostatečně prokázáno, že žalobkyně si musela být dobře vědoma toho, že jí nárok na vdovský důchod po uplynutí jednoho roku od úmrtí manžela nevznikl. Oba svědci shodně prohlásili, že žalobkyni výslovně poučili o tom, že jí nárok se zřetelem k novelizovanému ust. § 50 odst. 2 citovaného zákona nevznikl dosažením věku 55-ti let a naopak, že jí nejdříve vznikne dosažením jejího důchodového věku. Jestliže byla žádost sepsaná s žalobkyní na OSSZ ve Vsetíně, pracoviště ve Valašském Meziříčí s uvedením poznámky „věk 55 let“, pak výpovědí svědkyně Bc. V.V. bylo prokázáno, že se tak stalo na výslovně naléhání žalobkyně a to přes poučení o tom, že na předmětnou dávku důchodového pojištění nemá nárok. Byla tak naplněna podmínka ust. § 118a odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a to, že důchod byl žalobkyni vyplácen neprávem a že žalobkyně přijala tento důchod, ačkoliv z okolností musela předpokládat, že jí byl vyplácen neprávem. Z uvedených důvodů krajský soud proto v této části žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního).

Žádnému z účastníků soud nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně neměla ve věci úspěch a procesně úspěšný žalovaný nemá právo na náhradu ze zákona (§ 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. a § 118d zák. č. 582/1991 Sb.).

Odměna zástupkyně žalobkyně JUDr. Jany Mikulové byla stanovena dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů v rozsahu 5 úkonů právní služby á 1.000,- Kč, 5 režijních paušálů á 300,- Kč a hotové výdaje za kolkové známky v částce 140,- Kč, tj. 6.640,- Kč a s připočteném 21% daně z přidané hodnoty ve výši 1.394,- Kč činí odměna celkem 8.034,- Kč. Tato odměna jí bude proplacena ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů po doručení rozhodnutí, písemně ve dvojím vyhotovení. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení advokátem. To neplatí má-li stěžovatel sám, nebo jeho zástupce vysokoškolské právnické vzdělání.

V Ostravě dne 6. listopadu 2014

**JUDr. Petr Indráček
samosoudce**